

№ 17 (7970). ♦ 1996 сыл олунньу 10 күнэ. Суббота ♦ Сыаната—592 солкуобай.

ТЫЛ—САЛАВААЧЫГА

С. СМЕРНИКОВА.

Республикатын «Дювуре общество финанз багачи улууски икки хайсыханан үлэшир. Одоо сөрүктэринин үрөхкэ дьобурданахтарга көмөлөшүү, ааар, элэнир-туолар талламнаахтары сайыннарыны буолар. Финанз үлэти улуустары үрөх уонна култура управлениеларын кэтта икки сибээстээхтик ыттар. Чулуу үлүстэдар, култура багачи үлэтиггэр оодорого курстари тэрийи, лаадырдагги дырынтани кыһыннары-сайыннары эбэх көмөнү өгөрдөдөр. Ол эрээри бу үлэни оодор уонна төрөппүттэр өртүлэриггэ сэмээрин кыра.

Ону библиогич үүрэх дээдсийн бастахыг аяара да нэр-
дэрдэ. Күйүгүгү каникулга риторикага уонна индигналь-
най культурага аналлах курстарга эрийх оро сит-
дыгыта. Оттон дьарыктамматтар куһаана суох түмүгү
сигийаллар. Холобур, риторикага дьарыктамматтартан
Сыллыг үөрэнээччигэ Андрей Дьончиковскай политологтар

«ДЪОБУРГА» ДЪАРЫКТАНЫН

республикатаады конференцияларыгар «Эдэр ичигт уонн экономика» дээн салаада «Выпускник на перепутье» дээн докыдааты баар 19 оботтон иккис мүнөттөдө таарыста. Оттон национальнэй культурада идэтигинэ үөрэххэ ииниргэтэ бэлэмизэн тойукка, хомуска, оһуонайга, чабырдахха, уус-уран даарыгыта улуус бастыг спесиаалистара кыме оһордуллэр.

Ахсынныг бийтэй нийгэрмийнхэн республикатаа «Оюукай» общество саллааччид профессор Н. Б. Петров, биологический наука кандидата П. А. Тимофеев, уоина билдэр спортсмен, оюукайдыт Н. Н. Сафонов кэлэн идмэлэ кэринэ ололору үүрэтэн, 4 оюукайдыт сымдан үүсүүлэн көрдөрөн үүрэтэн барилал. Маншк үрдүк нисаастах специалистарта улуус үрдүгэн 32 оюукайдыт кэлбнэ сн сэл кураук эрээр, сорох оюукайдыт бнр да оюукайдыт, нисаастах кутлурани үүрэтэр учууталлар ардаахтар кынылаах.

Уус-уран самодельность нэрүүгн бийдл уларынг эсрэднэй хайнхалаан шатныбт. Каникул кэмнэгэр та-миллыбт ыраһын, үнүүхүт озолору түмэн лээршр формативан лээрхтээн боруобалаан көрдүбт. Кэскэ биринчинэхэрнэн, ордук тымнылан, озолор кыралары-нан, бу үлэ кийпигнэ өртүгэр, табыгаһа суох днэн са-наага кэллбт.

Энэтэ бү кампиул кэмнэгэр выпускниктары үрдүк үөрэх канирэгэ бэлтэминн университет преподавательлара кэлэ сириттылар. Түөрт учуутала (юридический, английский, нууча тила уонна экономический) барыта 38 оло үөрэнээ. Ол иһинтэн 20-тэ гимназия үөрэнээчиллара, кутуе 10 окуповалартытан бири да оло кэлбэтэ.

Олууниуга выпускиктар сүлүүтэрэ ыгытталыра. Онон правительство кадрга департаменттан киши үөрэх заведениеларыгар үөрэнэ барыахтарын бааралаах ордолу көрдүтү, оттаптыааыи бэрэстэбиэтэл кэллээ. Билиги таууслууттан киши үөрэх заведениеларыгар ордолор үөрэнэ барыахтара арыйага тарыттыттарга тутулуктаах киши сайымын. Киши куораттарга үөрэнэр иччиттарга правительство кэлэр-барар ороскуоттарыгар, стипендияны таабыһытү улах кишигэр иһигорор. Ону таһынан иччиттарга үөрэги бүтүрүһүтүрүн кэмэ үлээтэх буолуулар, салгыы үүнэ-сайдаи иһиклэрэ үчүгэйдики быһаарыллыаан оло. Сүлүүт кэмнээр «Өркөө өй» конкурс ыгытталыада.

Гласны коллекул эзмигэр харчы булалхытыга, уни-
верситет преподавателлэрин өссө ыгырыахпыт. Кууса
Оскуоланы бүтэрбиттэр сылдыахтарын сөө, Эмиэ ити
эмгэ тилдэнигэр улууска бастыыр илһи күрэхтэбилли
X-XI кылаастарга анал тэрийэлхпит. Конкурсаанар
сөс биврадилэрэ байаларин талбит темпларытар 3-15-мү-
рүтэ тмл эгилхтээхтэр. Маньпак темалар бөрланиилэр:
Оскуола оодотуй буруйу огоруутун биричинилэрэ,
Арыгы испэжэ эрэ дөөлөөх буолуохха сөс дуо?», «Са-
а сиритэр тымар суол наада дуо?», «Саха ыччаттын кэ-
лиэ», Этээчи тематын арийынта, тила-оһа, туттара-
антаро сыналаллар. Оскуолаларга бу үлһи сүгүнүүү
мууталларга кииниээн көмөнү огоруохха сөс этэ.

«Дьолур» уулустаны сайынгы лаабыртар, республи-
таары лаабырдарга оёо үөрэх дэмын устата өгөрбүт
иниһиһинэн **көрөн шыгырталлар**, «Дьолур» оһуолат
ытар курстара 20-30 тыһ, содак төлөбүрдээхтэр. Ту-
лаахтар уонна кыммат төрөһүттэрдээх оһолор, оһо-
ла бэрбэт ыһыраапкатынан төлөбүргөн босхоло-
долор.

Төрхтсэх, нэгт байлцлах, элбэх дээрдуулах үлэлт-
эртэ нээдийг, өнцүк эртэ дон үлэни булар, сөөнэлэ-
лэр кэмнэрэ үүнэр. Ону төрөлүүтэр эрдэтинэ таба өй-
өөн, оролоргутун «Дюбур» охуолитыг үүрэтэринг.
Айһийларинг Эдэр сээска мэдэг үтүг үүрүйэх, билин
доххо хайн багарар гүһэлмиллэр.

П. КАЛАЧЕВ

«Дьюмур» общество финанализ председателз.

2

НАА СИТИМЭ

САХАЛАРГА „ХАРАБЫЛ“
НААДАТА СУОБУН ТУЬУНАН

мөхөмөддин 7. мөл. солж. 1910

Бу суруннар ордуң бийнэхэ, сахаларга, олохсуйбул,
өйбүт-санаабыт сайдыагыһын биир итээсэ диньбит өртү-
бөр тохтуом.

Ол ордуу санамна, бэрт байдлаар, ямаройдохуу, куолулааны курдук бөрүктэ суох ай-саваа алара се-
дус сайдыбата буолар дия саныыбын. Үксүбүт дөһө-
праас уларитылардаах анекдот итэстэнтөн саралыым.
Сэрин кэмнэр жеместэр биллэн илбэт дьонноруу дү-
риг үмүһахтарга сымпытар. Манныгыта илар еврей-
дэри уган бэрин, элбэх харабылы туруорбуттар. Икки-
кэ—нууччалары уонна адылх киллэнэ маныпшытар.
Мүөкэ сахалары килдэрэн барап биир да харабылы
хаадырботохтар. «Того» дьэбиттарылар, еврейдэр өй-
бүө, салданан бары, нууччалартан адылх килин тах-
сан куотуохтарын сөп, оттон сахалар биир эмэ кыһыр-
гын тахсары тымныдына таһыгар соһон түһүрүэхтэрэ,
онон килдэрэ харабыл да илбэтэ суох дьэбиттэр.

Бу тоёо да анекдот буюлбутун ийин, норууттай тах-
сыбыт хэсгээр буюлар. Уонна хайа эрэ өртүнүн бийич,
сахалар, уопсай өйбүт-санаабыт турутуу көрдөөр. Ой-
холобурдуохха. Хааннаах репрессияда түбэһин сар суол-
ламмит хварыаннаах дьоннобутун. М. Аммосовы, П.
Обуунускайы, Н. Барахонь, С. Аржаковы, Никифоро-
тары уо.д.а. таһынан улуу айдыохторбутун, туку-
туттар аттаахтарбытын А.Е. Кулаковскайы, А.Н. Соф-
роновы, Н.Д. Неустроены, Г.П. Башарыны... төбөдөөх
ей быдыһаан, сымыйаан бөлһаардымбытынан, аат-
тарын-суолтарын дараарды сылдымбытынан айдыөн кэ-
лиэдиң. Репрессия, сүт-кураан, сэрин сыдыарыгар хэс
пробуом, пэйдилээк да зайы угай бизэрэ, хобулаан, си-
мийаанан үгэсэ киһи бөрөү хазыйыага ситэрбит, өлөр-
төрбүт холобурдары ордук аңа кэлүөнэ дьон албыд
этиэхтэрин сеп.

Чугалхтан малхалха, сахалары санга сайным суолу-
гар таһаарар түһүрт төһөлөөгү оһорбут итэһинэ оһо-
роор да, толору амактаһт баар-суох Президемиһиги
М. Е. Николаевы утаран ираастаан куолулуулларың ил-
тэ-бэлэ сылдыабыт. Ордук саха коммунистарың сирдэ-
тэ А. Н. Алексеев курдуктар Президент былаһыга түрүт
таадата суогуң, оһоһор була сатаан киһи аан дойду
таһымыаах иһтиир киһи, аэропорду оһорторбутун сым-
наан ааран дойдохтуулар. Сибирьтэй холбоһуган баһр
өйдөөбөтөх сымпараабын аһалым. Ааспыт Госдума
бымбарыгар 37 слайытар наука доктора, үөрэх минис-
тер, Госдума депутаты буолбут уус-алданыар баһр киһи
дуктар киһилэрин Е. П. Жиркову улуһугар 3958 бым-
бардааччы утарбыт, ол эбэтэр, сипчээ киһи аһытар
нэһи буолбуттар. Төттөрүтүн, үксэ калың дьон нэһи-
изэһэллээх Мирнэй, Нерюнгри куораттар, Өймөкөөн,
уус-Майа курдук улуустар баһыһар үгүстэрэ Жирков
иһиң куоластаабыттар. Оттон Өлүөхүмэстэ коммуни-
сти З. А. Корнилова киһи 6858 киһи куолаһын бигэрбит,
тары 1832 бымбардааччы эрэ буолбут. Оһон Жирков
тара-суоһа 323 куолаһынан иһайтарда. Ол киһи этэ-
ни малларбыт уус-алданыар баһыһарың таһыһай уол-
арың, калың Президент буолуо дигэ-сабадалымыр, эрэ-
р киһилэрин кыра аһардарэ утарбытын өйдөөбөннүн
эһи.

Балари мин бэрт бэллэлэхи, куудулаахи, таггары
сүлүү хоолойдарынан аадахи. Ани, нуучигалы эг-
эххэ, сончо «скромная» суох буолуо да, байа түбө-
т хыттыах түгэмнэтэн кэспик. Үйэм тухары проас
дэлэртэ үлээни хайдаммытым, иерузалубутум элбөх,
да тухары арай харбааччы, ылыгас дэтэ илик этим.
Энү баара бэйр баар-суох биэртэ үгэрэмнэт үлээнигээ-
ним бу Иван Петрович ижиллэгин бааһынайга илэн
элэттэ, сүөлүбүт акара хаалда, байта улахан хаһа-
лыстаба тэрииги техиникэ бөрүгү атымлыста, мата-тох-
о, үдүгүр улахан дыаа тутта, өссө иһиллээрт арым
марин туттарар аатырар. Мааны хантан үктүнөй-аста-
ан оңорторорун бэрэ-бизэркэлээххэ, өссө эбинтин мин
иһимин декретин харчытын илэн сыэтэ дин сурууһун
рокуратурага иһитылаа сириттым. Бу тустаах кили-
ни соһуутар, иһитылаа дымала да, бадар, сорохторго
уһааларай дин уонна маных ой-санаа тоно үөскүү-
үк быһаарарга холонобун.

Нийслэлчүүнхнээр биднийг туруугаа 22 байхнай хэ
лаймстайгаар баар. Байхыг суух, хайла эсөн-бөгсөн
тай-сонгуу сийдвэлчч эмнэ көстүбэт. Байхнайгаар,
дук манайгай икхи сийл, уонхон аарылаар араа
оактордэары, массинайлаары, атай да техинайлаары бу
умуттара. Олор истэргээр кырамай алааэспит пингэр
гардас УАЗ-ык автомашина 12-га тийлэ баар буолла,
ттон 4-5 сыйларга өртүгэр бишр эмнэ тэрэлтэе да
ныа итхиллэ тэрлэ суурд. Дылаал массинай ахсаине
айаарылаабаатар да, хайла эийнэйт-бийнэйт
эт, нэдэйдэйт динр оччо оруа суух буолуо.

Бэй-м 30-а үдэлдгээх хайаагшынба төрхөмөтм, -ла кийнх атын сирсэ көбөнөр, 2 туста хайаагш-абаа арахсан, бөдлгнн прыйах кийн хаалдыбыг. Мэг-ийн сьлга баатан 2 мөл. солк. сүүдэ ылаа, онгон гэрэт бнр улаахн. ааводун кытта шөфтөнх, 10-н

[illegible]

Отгон олон бирчлүүлээр, сүүнхүдэн, нэж, Магнай-
цата, Күлбаан да үүгээйлэх днөвт курдук, барм сар-
рэр инфляцибт, солкуобайбт суолата, харчибт
тымаа харыта суох таннары барыта «абыраата»,
Арахсарбт бастаки снцугар балиар букатын хара
бьарыгыннаах злбэх смаллах сууда бнэрэр буола смл-
дыбьттар. Олно злбэх балинайдар куттана-куттана
бнирдн эмэ молуьун сууда нлбьттаринан техника бн-
рөнү атымалспьттар. Халобур, мин оччолорго Т-150
тракторы 780, ГАЗ-САЗ автомашинани 370, Т-16 «на-
сина» 200 тыфмынча, ДТ-75 трактори бнр молуьун
солкуобайга атымалспьтм. Ити бнр молуьунум тл-
лур сабана 2-3 эрэ сүөдү атыта буолан халлбьт.
Билгэн ити мин 9 мол. солкуобайбана бнр «Плане-
та» мотоциклы нлмалхха снп буолу. «Белорусь» тра-
ктор 30 улахан сүөдү атытыгар турар буолла. Ону
ннэнэ мин, халлбьтмбн да атымалспата чуолкй.

Икнэс бичигчинээтэ судуруу. Бу барыта дьонум биир
күн өрөөлээ суох сыралаах үлэлэрин уонна элбэх экин-
рэтэйий, кэпсэтийийн, сүүрүү-жотуу, өй көлүлүүтүн тү-
мүктэрэ.

Атын киши хармаанын аагар—хаалыннын быылым. Ошон көнөттөн бейиз кишини ийилгичтарын бынаа-
рага тийбейин. Эрсэ дынзын 15 мол солк. атылааа-
эмиз гордого букатын да босхо 25 мол. солк. улуус-
таагы көрүтэлгид тутуу урдауленнестытан ссуда ылам,
уолоттарын уонна аймактарбын кытта үс сыл сырала-
нан, улахан ороскуота суох сага дынз тутунубут. Тиа
хайлааыстыбатын министрствотын үбүлээниинен и-
йилгичтөр арыа сыадын туттаран, сүннүкүнэи, бүтөрдим.
Кайы соннуулар даганы. Атын буоллар, хайрашаахх
өөп ата. Мин үпсөтөлө сырыттарым. Чэ, ити ээ. Бу кы-
ра да холобур,—үйдө ахтылшыгыт аякслот курдук, бэ-
йи-бөйөбүтүн түнэрсөр, ордугурхайлар, атын киши харма-
анын аагар, бэрт билдхайар кудуаак майгыбыт, өйбүт-
санзаабыт туошута.

Бээ, арба, үлээлгээгдэм сэл нөгүө өртүгэр бара өртүгэн уурайбыт кыһа иккнстээн адалыммут буоллэтын харчытын снэгэ днэн олус наһаалаабыт. Прокурору бэрэбэркэлээбитэ, сымбиһа чуолкай. Атын буоллар, үлсүүххэ, саат куттарыаахха сөл этэ да, аахсан туһа суох, сөөчө өһүргэммэппин дорбаны. Этэр курдук, төбөбүт олоруута, өйбүт-саннабыт оччо буоллар да, Бипр өртүгэн кини курдуктары эмнэ өйдүүххэ сөө. Биприн уруккулуу сабах муһахтар, далаааттар, отууттар буолбаттар. Оном олоруннаы, ааһыа заххат, калбат-барбат өртүбүт наар-сүрэх хоту хабууни сибигини, «хүбэ» диннигэн сайайтаран өйбүт-саннабыт үлөдипрэ баар суол. Ханнык да дойгутта, норуокка хон-сип (снэгетик) баарын иһин, бибнэхэ ити алуфун сайдыабыт быһымлаах. Онуоха эбэн бөһэ тиритэ-хорута үлээлээбэккэ, арылэмнээккэ эрэ тилинэн онорон көрөн куолаулаһан, дыону араастаан түһэрэ, снанын-хонһууу сатаан, күлүү-элэк ондогуу эмнэ арыллар суох.

Манна бишир өйдүүлэхэ. Билгийн куу-сүрү, тангарагш итэргэйн эргэйн эрэр кэмнээр дыну мэнэн атабастаар, соруйан баһаардырар, сиилийр-хонхулуур, сэннир, сымэх буолар күүдүк кэлирэн быһымылр бэйээр төтөрү эрбиллэнэтэрин, эстэбиллэх буолуохтарын сөд дин итэр-сигарар буоллулар. Орто дойлууга итэргэ суох, сымэхтэ кийи дин баар биллибэт. Билл, бэй иһинээр бэрбэнэ сымтарын көрбөккө дээр, шаар дын кууһааныгар була сатылар, куолулуур, бөрүкүтэ суох дээрмк. Дьонго курууку үчүтэй баһарар, сайдан-сайлас маймылаах, элэксэй кийи үйгэ да үһүүр, олоҕо да үчүтүр дин аталдыр олохтоох.

Түүнхэр, сана үйрэг, олохтут тосту уларийгалаах сүлүхх кэмгэр поруошпуг менталитета үчүгэй өртүчүн эмнэ тэгийг уларийан, көөн шинэ пазда; Онуоха бэй-бэйт да арийах ахсаваннаах сахалар, бэйз-бэйзбегин тэгийри солуспакка, өдлөөр, өйөөр буларбыг ула-лаа суолгалаах.

Иван ПОНОМАРЕВ.

Князівки Сел.

Зуух лаганы тутуу суух кумадар быһыттааха сүөжүөс кэбиспиттэр. Хыстык хаар түһэн үлүктүү турдабына тийбиттэр. «Үһүс Интернациональ» уонна «Кыһал кыһыс» кыһоһтар үлэни кыайар дыһыһыро сүсүһэ үкүһү турар маһы кэрлэн бараак-балаһыһыры тутуугу турмуһуһтар уонна сэттэһы саһына бэһуу-дьаһаһы, кыһа маһтары хаһыа сирэ буһаһыһыһы

Ийзэ Лина Ахмстиевна хэргэнэ өлбүтэ киик сэл буолбутун, алта кыл олохтоонун уолна М. В. Сукорал эиэс кыра олохтордоонун, хэргэнэ приплага барбытын, дарахтарынан өлбүт киик ийэлээх пэвтэ өлөрөдүөрүн этэн тураннар, дойдуларыгар хаалгыларга көрдөспүтэтэрин ылымнистатэр, өссө кии барбатах, өсбүхтэргө көмөлөлүү курдук сыаналынан, сууттанымнаахтарын тү. бунаан сэрэппиттэр. Айдынан илтэхтарын ардах, халр быыстала суох түспүт. Кырдыаастал, олохтор тымышыйм нвддытаавабыттар, ахтүлээбиттэр. Ону кппитантар көмөстөрүтөр көндүлүүрүгэр көрөстөхтөрүлүз, Бэрт кэ- кимэлэ чаас анара тохтууларыла үлү. Онон божуоннуугу өрбөххэ үлүлүтэ ким тымышарынан өлүрэххэ тахсан та- лэх быыһыгар быыраахтар эбит.

Балыбазманын туттан барган улахан дөң күчкелерге өрүскө балыктан нөрбүттөр мэллэйниттэр, бултунг да баны тугу дабаны туһамматахтар. Харгыуу маажаппа буолбут, үгүстөр сымгакхаан атахтарыг да сыбарылпат кыахтаммыттар. Дойдуларымтан илдьэ киярбит айымак суоһулэрий өдөрөн холкозтаохторга түнтэппиттэр, өмөт олукча-намыска дээрн тийэйбиттэр. Хадоар паки холтоһа тийиээн абай иннипиз антовещтарын, финиэрин Биһиэтээх ха брален сүөгэтэллэбниттэр, киэнлэр эмне ачыктадан олукчу-суруйчу элбээн көрсүбүттэр, хоптаһыныком ба-раат оҕостон, тиикр обок туруоран кыстабыттар. Та-синил ити сил 7-с хылыаска үөрэннэхтээ эонт "уонка ханны барастыбай" - марбаһымыга убайымын уот оттон кыстабыттар. Эдькээн иравынан, хоһөрүлүннү тийибиттэрин айыжам-тайгаһынан хаяччылар маара суоһу-нан, лти күһүн Биһиэтээбэ Булуи оройуонуугар си-һнарбыттар. Нөнүө салыгар сайим Синкээбэриэк, Гово-рианан, Биһиэтээх күмөхтарынан дөңү балыктата са-таабыттар да, туһа тахсыбатах. Күһүн көтөр халэн 37 жыластарга үөрэнэр ололору Күбүүргэ напат, нинэ ин-терпакке олодондор ды үөрөппиттэр. Оскуалада нуучча-лар, финнер, латорештер, сахалар, өзөнгилэр, немцүтэр обо-лоро үөрэмшиттэр. Биир айүүгэ жылдар буоланнар, сүр-дөөк айэллэлтэрэ үһү. Үөрэхтэрэ маар нууччалык буолал-мушкук, тыв сиряк-оболоро улуханлык чарырдаллпшттар.

Огноолордо нэвтрэмтгэлийн элэг-үеэс тухай зөвшиц буюу-
бай, өмн тэсгэн хантан дэргэн нэвтрэмтгүүлээр кув-
тарь суурь. Огноо аччух орлоор үөрэх тухууа бугаби-
ка, эс эр тухууа толкуудуулар, нэгдэ нэвтрэмтгэ-
лийн тухууа эр дэвдүүлэрин алыгнэллэри, огноо
хэлдэх тото-хана элэг-үеэс нэвтрэмтгүүлээр, мүн-
гүнэллээр, хэлдэх дэвдүүлэриг тэтгээр нэвтрэмтгүүл-
эрин ирэ сэнгэ огноолордо үнэ.

[illegible]

Давдуга төмнүү үргүүлэх хүн үүнийгтүн хайн да
ууныбат, хүн бүгүнтээтээ лээрн өйдүүр. Убайдара Ник
колай Приоппевит Николеев (Тодло) борогун хэрчн,
аара снхлээрнэгэр икн хуул бурдугу бээрнхтүн бу баяр
дны саншир. Ол эрээрн аарл хаяйтараншир, эрэл бөгүнү
нөрөншүн трөөбүүт-уусхээблгт Усрлээ-лэрын икн илэнэл
булалалар.

В. Г. Тлош тустан эр үлэтиниз иугурланматсыз. иңилэктэр общественик алохторутпз актибимизлик кыттыр, алохтих Сэбиэттер депутаттарын билимлик бичбардааччылар итээллэрин толорубут, табарыстым суут председателинэ, кини элнээлэ итэбимиз чачылган. провагандискинан, элхторониз үлээбилэ. Үтүр, анарх майгактыкыч-саялгитинэн били орто-түгүр дүрүт итэбизылынан түбэнэр. Ону табынан бп-тээлэй артист Эрнэлк Эрнсткэн «Хачыгырыгыр» Хачы-сыр, Н. Неустроев «Түрээбилэ» комедиятытар Халыкка Сэмэк оруулаарын толорубут үгүстэр аруу умубаттар, ардагыр табар саягынарбын кэтир билимиз саллааты буолан хуеулуэхтэриниз көнүлү.

Субу нуктэргэ Василий Гварильевич 70 гаайн түүлэ. Кэргэниин Анастасия Михайловныын түрт олохтор, бие сэн тапталлаа эбэтэрэ, эһэлэрэ, диилөөх дьаа кэргэн хотунаах тайчираро.

Николас Филлпов, каһнат обш. корр.

КЭПСЭТНИГЭ ҮНГЭРЭМНИ

ЧУРАПЧЫГА АНЫ СПОРТ САЙДЫА ДУО?

ЭБЭТЭР АБА ТАБААРЫСПАР НВАН ПОНОМАРЕВКА АБАБАС СУРУК

Сын агары буолан эгэр Иван Петрович спортсмен кинияхэ дэлбигис өйдөмнөт «Спортлу яра тутуу—доруо-буйалы малтөгүү» диэн заттаах ыстатыйата «Сага олохло» биччэтэминитэ. Көр, ол тухары биир дараны фязрук, тренер, спортсмен, ычыаты нитиһэ сыһан-наак, оһок хамнастанан одорор дыктыгы санаа этаста-һамытэ тэксэмбатарыттак бэркиттэн, сокуумун, хомойон, «күнөөһүлбүт» сийабык ыһарбар тыһадына,

Физкультура уонга спорт хаһан да араахсыбат, арыс-бадыс таллар, биһэрэ биһирдестэрин ситэрэн-хоторол биһэрэр. Физкультуранан мужуугурдук дьарыктынны спорка аздаахтыых. Күнн багыта спортсмен буолбат, оттон физкультуриһы буолара булгуччууах дии савын-бас Соторутаабыта республика үтүлээх умуутала Л. Б. Баранцевичи чыта сэрээрэстим.

—Саяхырмакка, дуубакка сий эрчимдбит, ол элээр ычат савлаба кэлбэт,—диги Полковник Егоровча сүм түбүн этэр. Бүгүнгү ычат итиннэ торо нэлбэткэ, ууот чаааҕа диирэй?

УРУОК СУОДТАТА СУТТЭБННЭ

[illegible]

Анхны фнзруктар, улахн ырынхх кннх курдук, яс тых тайгастах, аяхтарын нэлнмэл сохон тохуруула шалдыгларын тухрвтан керергэ сүүргү, ою ымсылар бат кистүүтэ. Очубо мнн бэлхэ баркэ билэр, хүн бүгүм дагнын ытыктыр фнзруктарбын Алексей Потломы, Василий Захаровы, Подпикарн Бародгерснэй, Григорий, Влсвляй Охмешинкозторы, Алексей Собакинны Нязн Захаровы, Никхлай Егоровэй, Егор Феофановы лхтн-санавн кэзбнн. Бархасаттар эдэрлэргэр элэтэ-нэн, сүүрэн-кэсн хамсгавт лэ оюну хамсатар, сүүн-бат да оюну сүүрэр, сүнкэн таласлнлах, кэлэлэргэр бэрнннлэх дьон эткэр. Кннхэр физкультурабэ Чуталлара үөржэжчлэрнхэр ннэрнлэн, эспртннал Чупалчыа дүнн аялпыт дорбоомкохтук тухрвбтаха эвэд

«Обо тынныһа, майдаһа».—дэһэн сүүрүү, хайыбар күрдүк хаарыамнаау көрүгүнэр сүтүүлэр. «Обо ачаһың лэһнэһиң».—дэһа жолыку. аҕаһың, гранатың быраһың, жароку ааһың излэһа. Оттон бэйиңи, 60-с-80-с сыллар оһолоро, ктлэриң азиз түһэн, улааһаһыңк (ти-тэриңк буолар) устүү истрк көтөрбүт ээ. Физкультура уруога. Биһикхэ орус кууһуулэа. Физраһиһыһык тэһа ээ. Биһаһиһа майдаһыбыт биктэр формаа суох азтыран (үкүсүтэр -физрук сурубукаһ) уруоһа, сылаһыбаттар Урут формаа, хайыһара суох оһолор тэһуу хаарыһа сүүрэлтэрэ. Хаһыһар, хаһы, иһэһиң, ханаат, итаһа, маһа. Вт бэйиһа күмдү лв тэрнэлэр этһаар. Бодой-бол, лаһа, футбол, жини-этэһ бонһуулаһа, жокһер, бы-лаһа былаһаһыһа, эһаһаһа—саһаһа тэһууһа оһаһуу-ларбыт, жукһаһа сатябэр, туһаа тэһаат обо суоһа.

КҮРЭХТЭЙННТЭ СҮӨХ—СПОРТ СҮӨХ

Хардын да, оюуж. Эмбэх бирнээнн бирэл, кел-
лүү тодон, эрчилэн баран, спортмен мастеристиб-
тин өсөө үрлэтэрин күрэхтэринн дүлхүбар. Учугай бэ-
лэмнээх, техникнаах, формалдаах дон күрэх билаа-
һыылар—дэнгис көстүү! Парел Линогин, Василь Го-
голев тустууларын, Афанасия Ильярсьной, Гаврил Нох-
туская суугууларын, Илан Пявтын дубаттарын.

Петр Пасе́льский "хылыдырыт, нипи-биин Логордуураапар
теннисткнлэрин карвалу ыргад-чугас сирэртэн дьон
бөөдө тобуорууларын биэр хойдулуктарын өйдүүрүт-
буулуо. Ыкпидишлээн чарыяккы талавинер бэйэлэрин
талыт хөрүжисэрин, илэлэрин сөлүһинарактар, урдүктэй-
үрдүккэ күтүтэллэр, Убайыш Ильян Петрович, эмп. итис-
ны өйдөнбөт кнпн буолуо дуо? Арываа, дьон сэвэстэй
түмэрин, истэрин суруйууууу итиникн аптаагыга.

**ЫЧНАТ ТУНУГАР
КЫРДЫК: КЫНАНАР БУОЛЛАХА...**

Эдэр савуу—хайсаныа. Ол нийм одогу уйуулантан са-
данаан хайсаныны таптыырга, сатыырга үөрэтэр, ону-
та уйуулар ийбэһинэстээхтэрини фидруктар, тремердэр өй-
лүүлүрү маадо. Ыччат-бөрүтэххэй тэрнэлтэлэрин иһин
барак, су онуугар атын солбугу табуулаахха эрэ эдэр-
лэртэн нилэр хайыстыбыт. Спорт-салаалар суһатара, ну-
луунтар мэлтэхтүк үлэһинэлэрэ, ыччаттар бэйэлэрэ
түмсэн санаа атастаһар, түгү энэ тэрнэлтэ сирдэрэ суу-
ба киһиллри элэ-дэл буолууга, бистах дьаалдыктарга
үтэйэр. Салаалта ыччат туһугар кыһанар аныраһы, про-
граммга бөбөкү ыдынар да, хайсаныны суол Миш санаа-
бар, ыччат туһугар ырыдыах кыһаныллаха. киһи үлэлээх
буолуутун ханачыйлаахха, хаа иһиллэх ахсын ыччат
лидэрлэрин сүргэ хамнастаан спорттуструктордары, тре-
нердары (кыргыттарга туспа) үлэлэтнэххэ, ыччаты ак-
тивнап позитивга көбүтүөххэ, оһоо сирднэххэ. Ылалды
позитивкэри кытта түрүктэллэри, көрсүлүү, куотолоһуу
биччэрэрэри тэрнэни, салааларга өйүр буолууларын,
кыаллымын. Ыччаты үчүгэйдик өйдөтөһөх, киһилэри
итыктыыр, тылларын элхсэр буолуулаах, бэрээдэги бэ-
лэлэрэ көрүөхтэрэ дии саныибын. «Лидеритыктара»,
«оохсуууоһтара», «арчыгылыыктара»-диги дьаарханаһы
салааһы диктибигэр бүктэхпигэни, эрдияһы суоһы тыгы
идиуһимыаһыаһыт. Бүгүн ыччакка хайааһыгытааһар да
улааххы болроһо, кыһаныы маады, түүһа барытыгыр
элэ-ээд саныыны көхтөһөрүк үтэлэһири. «Чураһыса
ныи спорт саныыны дуоһ» диги ыһытыгыа хорулууж-сала-
дар толору кыһааһа, ол бэйэбиттэтлэк эрэ түгүүкүһа.

Дмитрий ЗВЕРСТОВ,
паруэт унрздринтл. тулгуна,
спорт малстара, журналист.

